

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Drž. licejska knjižnica
v LJUBLJANI

Izhaja razen ponedeljka in dneva pa prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Celje, Strossmajerjeva ul. št. 1, I. nadstropje

Naslov za dopise: »NAPREJ«, Celje; Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 20 Din, za inozemstvo 30 Din.

Oglasi: prostor 1x65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Proletarski fantje in možje!

Razredno gibanje ne bo nikoli uspelo, dokler ne bomo telesno in moralno nadkriljevali sistem, ki nas ugonablja. Telesno zdravje in moč sta prvi pogoj za delavno sposobnost duha. Proletarci, dokler bodo vaša telesa od dela, ki ga ne izvršujete zase, pokvečena, trudna in šibka, razglodana od najrazličnejših bolezni, tako dolgo ne bo niti najštevilnejša proletarska armada mogla obratovati s kopičico ljudskih zajedalcev! Dokler iščete zdravja in kulture v nesnažnih prostorih in slabem zraku, v alkoholu in pri nemarnih ženskah, tako dolgo delate ideji proletarskega osvobođenja sramoto! Fantje in možje, sedanjost je vaša, vi ste poklicani, da v tem času nosite prapore rdeče armade. Skrbite, da bodo za tem praporom stali samozavestni in vse napore žnagajoči batalioni! Vstanajte v delavske tolovadne organizacije, v katerih se zbira jedro našega zdravja! V Celju se priključite vsak dan v »Naprejevem« uredništvu, ki je iz prijaznosti dalo za to stvar nekaj svojega časa na razpolago. Čez kratak čas bomo že prvič korakali skozi celjsko mesto naši znakoviti bodočnosti nasproti!

Priljubljeni odbor DTE v Celju.

Socialna zakonodaja.

Te dni smo čitali v listu, ki ga izdaja Osebnostno društvo lesnih delavcev v Ljubljani, strašno obtožbo na onega, ki bi moral zastopati delavstvo. Pismo se glasi:

Vprašanje na inšpektorja dela, g. inž. Dejaka v Mariboru.

Gospod inšpektor! Tajništvo Osebnostnega društva lesnih delavcev v Ljubljani se je tekom časa, odkar ste po rajnkem inž. Kuncu prevzeli inšpektorat dela v Mariboru, že šestkrat obrnilo na Vas s prošnjo, da bi končno razpisali razprave glede ureditve plač lesnim delavcem, t. j. Perger v Mislinjah. Tozadevno prošnjo oziroma vlogo je tajništvo urgiralo, posredovala je na prošnjo tajništva tudi že delavska zbornica

pri Vas, telefonirali so na Vaš urad, vse zaman! Ali se zavedate, gospod inšpektor, koliko stroškov ste že po nepotrebnem povzročili strokovni organizaciji na času, za kolke, na poštnini in za telefon? Ali se zavedate, gospod inšpektor, da je denar, katerega je strokovna organizacija za te izdatke radi Vaše komodnosti potrošila, težko prislužen denar, katerega so znesli skupaj krvavi žulji delavskih truplov, da imajo za vse slučaje potrebno zaslombo? Ali se zavedate, gospod inšpektor, da mora uboga para, zaslužena in zinozoga para radi Vas še več stradati, kakor bi to bilo sicer potrebno? Radi veriamemo, da Vi lakote ne trpite in da tudi goji in bosi niste, ker Vas že iz Celja poznamo in vemo, da si znate pomagati! Toda v Mislinje pojdite, tam odprite oči in videli boste, da se tam kaj nahaja kup nesreč! In če vas do skrajnih konsekvenc izkoriščani delavci, sestradane delavske žene, razčepani in gladni otroci delavcev ne bodo ganili, potem gospod inšpektor — niste človek. Potem gospod inšpektor — pri naši veri — ne spadate na mesto, ki ga zavzimate. Že v Celju ste se brigali za vse mogoče, samo za to ne, za kar ste bili poklicani. Namesto v obrate, da jih pregledujete, Vas je v avtomobilu vodila pot za Vašimi — da ne govorimo jasneje — osebno privatnimi opravki, ki bi jih noben inšpektor dela imeti ne smel. In ždi se, da nameravate »blagoslovljeno delo«, katerega ste započeli v Celju, nadaljevati tudi v Mariboru. Povemo Vam pa, da smo Vašega »delovanja« kot inšpektor dela do grla siti. Zavedajte pa se tudi dejstva, da danes v ministrstvu za socialno politiko ne pašuje noben Zerjav. In če mislite tudi v Mariboru inšpekcijo dela degradirati na stopnjo žegna sv. Blaža, kakor je bil slučaj v Celju, tedaj boljše napravite, da sami poberete šila in kopita, ker Vam jih bo drugače moralo pomagati zbirati delavstvo.

Tako gospod inšpektor! In sedaj Vas prosimo, da tajništvo Osebnostnega društva obvestite konkretno, ali hočete sklicati razpravo v Mislinje ali ne, ali se hočete potruditi, da se pričnejo razprave v Slov. Bistrici ali ne? (Kne je s. Leskošek na protestnem shodu dne 17. junija

1923 v Celju čital pred zbrano delavsko množico original iz »Lesnega delavca«, so padli kakor toča medklici: Tudi za krojače ni nič napravil Dejak, on je kriv stvarke! Drugi so se oglašili: Da, da, tudi porcelanske delavce je hotel izigrati. Na to so se oglašili zidarji: Pa tudi nas vleče že nekaj mesecev za nos. Drugi so vpili: ali se ni v disciplinarni preiskavi, ker vara delavstvo in izkorišča državo. Ključev »doj žnjim« in »proč žnjim!« ni hotelo biti konec. Op. ur.). Da, gospod inšpektor, tudi za Slovensko Bistrico, kajti tudi glede te Vas že rofimo brez konca in kraja. Gospod inšpektor! Mnenja smo, da je čakanja dovolj, zlasti glede Mislinj ne potekajo samo tedni, odkar Vas drezamo, temveč meseci!

Če smo, gospod inšpektor, bliji primorani spregovoriti nekoliko odločneje, nismo krivi mi, ampak prisilili ste nas sami. Končno upamo, da nas ne boste prisilili spregovoriti še odločneje.

(Tako pozdravljajo inšpektorja »dela« g. inž. Dejaka za njegovo ne-delo. Nekl sodug v Celju je tudi dokazal, da g. inšpektor kaže, kadar pride kak delavski zastopnik k njemu informirati se za kako stvar. Gospod inšpektor pa, meso da bi se poboljšal, se je skrtil za urad in izročil dotičnega sodruga politični oblasti, da ga je kaznovala po »Prügelpatentu« iz leta 1854ga. Radovedni smo, kako se bo skušal sedaj opravi? Opomb. por.)

Politične vesti.

* Narodna skupščina, Dne 18. junija se razvija specialna debata o izrednih kreditih, posebno prekoračenih od zunanega ministrstva. G. zunanji minister Ninčič poda pri tej seji poročilo o začasnih dogodkih v Bolgariji; sela je radi tega poročila tajna. Nekateri krogi so razburjeni, češ, da bo ta seja burna in bodo ostro kritizirali zunanjo politiko. Mi pa pripomnimo, da so si kritiki in žrtve teh kritikov podobni in bodo vsi skupaj frazarili.

* V narodni skupščini je zunanji minister Ninčič z žalostjo poročal v svojem ekspezeju, da se vojna intervencija proti Bolgarski v danih razmerah ni mogla izvršiti. Naši zavezniki, zlasti v mali an-

tanti so nas v odločilnem trenutku zapustili, velika antanta pa se je tudi zoperstavila. Sedaj bo Jugoslavija čakala, da bo Bolgarska kršila mirovne pogodbe (v prvih dneh vojne navdušenosti so gospodje Ninčič e tutti quanti svečano izjavljali, da jih je že), nato pa bi po vzgledu Francije proti Nemčiji prav gotovo udarili nanjo. Klerikalni poslanec Sušnik je bil zelo žalosten, da nas je Rumunska v naši agresivnosti »izdala«. Gospodje črnici bi še radi blagoslovljali topove in bajonete!

* Zakon v varstvo malega kmeta. Dosedaj je bil ta zakon v veljavi samo v Srbiji, sedaj ga pa namerava vlada razširiti na vsa država. Zakon prepoveduje, prodati kmetu na izvršilni način 5 oralov oranice, hišo in pohištvo, četudi je dolžan državne davke. Kmetje, ali boste rekli, da se vam bližajo nebesa?

* Uvedba splošne delavne dolžnosti. Vlada bo še te dni predložila skupščini zakonski načrt, da se uvede tlača za popravno cest. Tlača bo obvezna za vse državljane. Vsak državljan bo moral letno tlačati 15 dni, tisti pa, ki ni navajen težkih del, se bo moral z denarjem odkupiti. Načrt tega lepega zakona je pač znak, da hoče vlada uesti nekako splošno delavno dolžnost. Čisto jasno pa je, da buržnji ne bodo niti urice tlačali, ker jim je vlada pripustila v ostriosti zakona — luknjico. Plačali bodo neko malenkost, delali bodo pa revnejši sloji. In če se bo kateri teh radi svoje šibkosti hotel odkupiti, mu bodo naložili odkupnino, ki je pač ne bo doseglo njegovo imetje. Splošna delavna dolžnost bo res uvedena, seveda ravno tako kakor sedaj, za proletarijat; državni blagajna se bo pa polnila, ker ne bo treba delavce plačevati, odkupnino bodo pa gotovo morali vsaj nekateri plačevati! — Kapitalistični režim ne bo bil sebe po gobcu.

* V jugoslovansko-laskih pogajanjih so dovršili »predhodna dela«. Sedaj bo šlo, pravijo. To bomo videli po dveh letih.

* Vesti o smrti Stambolijskega so uradno potrjene od sofijske vlade. Ubil pa ni bil v Slavovici, marveč v Vetrenju blizu svojega rojstnega kraja Tatar-Pazardžika. Star je bil mož 44 let.

Prokleta vojna!

Neki višji zakon gospoduje, neki stroj se vrtil nad ljudmi, ki je močnejši nego ljudje sami. Množica je obnem moč in nemoč. Spominjam se vem dobro, da sem to videl z lastnimi očmi. Vojna, to je množica, pa ni množica, od katere bi bila vojna odvisna. Zakaj nisem tega videl, kar sem vendar tolikokrat gledal?

Ti, vojak po vsem svetu, ti, mož, ki te po poljubnosti izbegavajo iz sredine ljudi, spomni se na to! Ni nobene trenutka, ko bi bil sam svoj. Večno se ponavlja, da se skloneš pod grenkim poveljem, proti kateremu ni ugovora: »Mora biti! Mora biti!« Dokler je mir, te stiskaje v neprenehoma stiskajoči zakon delavne tlače. Stiskajo te v tovarno s stroji ali v tovarno s pisalnimi mizami. Suženj orodju si, suženj peresu si ali svojih neobičajnejših naravnih darov, ali pa si suženj kakšne druge nežive reči. Od jutra do večera te brez obzira meljejo in zmeljejo. Vsakdanja tlača ti dovoljuje baš toliko, da si nad bednim življenjem gospodar in da se odpočiješ šele tedaj, če te poiščejo sanje.

Če pa pride vojna, ki je ti nikoli nisi hotel, se razodene strahovita usoda neodoljivo pred teboj. Katerakoli

naj bo tvoja domovina in katerakoli naj bo tvoje ime, usoda te zgrabi, napade te in požre te. Dih prokletstva vstaja.

Polastijo se tvoje osebe. Podvržejo te s pretečimi zapovedmi, ki so kakor kazni v ječi. Nihte, ki se je rodil v revščini, ne more temu ubežati. Zaprejo te v vojašnice. Slečajo te čisto do nagega, da si razgaljen kakor črv, in spet te odenejo v uniformo, ki tebe popolnoma ugasne. Tvoje rame zaznamujejo s številko. Uniforma se vrine v tvojo kožo. Vojaške vaje te izobličijo in prirežejo po pravilu, kakor bi bil denar. Potem se prikažejo ljudje, ki so v sijaj oblečeni in te obkrožijo. Spoznaš jih. Niso tujci. Torej je nastal karneval? Gotovo, toda divjaški, do zadnjega idočih karneval. Zapovedujejo ti novi gospodje, ki so neomejeni, in bohotijo s svojo mogočnostjo, ki seva vsa zla ta na njihovih rokavih in kapah. Može, ki tako pred teboj stojijo, so sedaj tudi samo služabniki tistih drugih, ki pomenijo še večjo mogočnost, nego je vidna na njihovih rokavih. Potopiš se v neko bedno, ponižano in zmečkano življenje, ki postaja hujše od dne do dne. Slabo te prehranjajo in ravnaajo s teboj, zadirajo se v vse tvoje meso in kri, ti si zbičan po poveljkih svojih višjih. V vsaki minuti te surovo zalu-

čajo nazaj v tvojo ozkost. Kaznujejo te ob najmanjšem gibljaju, ki se hoče braniti. Ali pa te ubijejo na povelje tvojih gospodov. Prepovedano ti je, govoriti složno svojem bratu, ki se je dotika. Jeklen molk mora vladati okrog tebe. Tvoja misel sme biti samo globoka muka. Pokoren red mora biti, da se taka človeška množica pretopi v eno samo vojsko. Čeprav vstane kdaj med teboj in tvojim predstojnikom nekako površna sorodnost, te ovira omrtvelost povelj. To mora tako biti, da se zagiblje tvoj korak bolje po celotnem koraku in diru regimenta. Vse, kar si ti sam, mora zginiti. Če vstopiš v svoj regiment, si že postal nekaj kakor nekaj mrlič.

Glas, ki se iz preteklosti povrača k meni, kriči: »Kujejo nas skupaj, a zapet nas trgajo narazen!«

Če se posameznikom posreči, da se iztrgajo iz tega mreževja, tedaj zadržijo ti strahopetci obenem silno oblast. Pa takihje le malo, kolikor si tudi nasprotno misliš. Ker tudi številni mogočnikov je majhno. Ti, ti, človek v svoji osamelosti, ti, navadni človek, ti, borna miliardinka človeštva, ti nisi nikoli nekaj bil, in ti moraš korakati v vojno do konca stvari ali do konca samega sebe!

Ti boš zmlet in prelomjen, ti se odpraviš v veliko klanje. In pokončajo te ljudje, ki so tvoje vrste. Ker vojno vodijo samo ljudje tvoje vrste. Ti se znajdeš v svojem domačem gnezdu in boš manjši in bolehav. Svoje golo življenje si si pač ohranil, pa ne zdravja, pa ne veselja do življenja. Po tolikih dnevih odsotnosti boš beden za vse čase, ker so ti ukradli toliko časa. Naj te je čudežna sreča še tako izvolila, naj si izšel iz zmage še tako nedotaknjen, ti, ti boš vseeno vedno premagani. Ko se povrneš spet domov v nenasitni stroj svojega vsakdanjega tlakovanja in v krog svojih domačih, iz katerih je dobičkaželjnost in sebičnost bedo izsrkala, tedaj bo tvoje življenje otrdelo bolj nego kdaj prej. Ker vojno in vse, kar iz nje sledi, je treba plačati. Ti, ki si obljudil kleti in podstrešja po mestih, pojdi in obljudi okamenelost bojnih poljan! In če ostaneš živ, plačaj še povrh! Plačaj za slavo, ki ni tvoja slava! Plačaj za razvaline, ki so jih drugi ljudje razvalili s pomočjo tvojih rok!

(Iz Barbussove »Jasnine«.)

Pridobivajte »Napreju« naročnikov!

* Škandalozen pogreb Stambolijskega. Ministrstvo notranjih zadev je izdalo ukaz, da se izvrši pogreb mrtvega moža — čisto na preprost način v Vetrnju blizu Tatar-Pazardžika. Pokopali so ga kar iz mesta, kjer je bil ubit.

* **Položaj v Bolgarski po smrti Stambolijskega.** Iz Sofije poročajo, da se je nova vlada že popolnoma vsidrila in da začenja po malem izvajati svojo miroljubno politiko. Cankov je izjavil zastopnikom tujih držav, da je bila sprememba vlade izvršena čisto na zakonit način in da želi nova vlada vsekakor ohraniti prijateljske zveze z vsemi evropskimi državami, posebno s sosedi. Njihova vojska nima nikakih agresivnih ciljev, vporabili so jo le za obdržanje javnega reda v Bolgariji. Nova vlada bo izpolnila neullsko pogodbo in niški sporazum po zahtevi Cankova. Doma pa je najprej pognala z vodilnih mest v vladi vse ljudi, ki še diše po zemljoradništvu, razveljavila je med mnogimi zakoni in naredbami tudi zakon o zaščiti bolgarskega kmeta, ki ga je izdal Stambolijski v ta namen in pa za povzdigo narodnega gospodarstva. Uničila je tudi znani zakon o delavni dolžnosti, ki je mnogo pripomogel za povzdigo narodnega blagostanja. Vlada je dalje razpustila vse občinske zastope, ki so bili pripadniki zemljoradnikov in je začasno nadomestila te z vladnimi komisarji, ki so sami rezervni častniki, ti bodo opravljali občine, dokler ne bodo izvedli nove volitve. Vlada Cankova je začela iskati stikov z angleško vlado in je imenovala tudi svoje zastopnike raznim državam. Za našo državo je imenovan vseučiliški prof. Mišajkov, za Českoslovaško republiko vseučiliški prof. Mihajdžev. Vlada je razpustila narodno sobranje, ukaz o razpustitvi pa bo izdala v začetku julija. Volitve za 21. narodno sobranje bo vlada odredila v sredini septembra. Volitve se bodo izvršile na temelju dosedanjega volilnega zakona.

* Na Bolgarskem je mir. Vesti o smrti Stambolijskega se definitivno potrjujejo. Poleg Angleške in Italije je novi režim priznala tudi naša najboljša zaveznica — Francija. Naš vladni imperijalizem, ki se je s tako navdušenostjo nanjo naslanjal, jo je dobil torej imenitno po nosu.

* Romunija je tudi že priznala vlado Cankova. Romunska se vsekakor veseli nad povratom Stambolijskega, ker mej na Bolgarijo in bi se bila zemljoradniška ideja širila polagoma tudi med romunske seljake.

Razno.

r Udeležencem antialkoholnega kongresa 25. in 26. junija v Belgradu je železniški minister dovolil 50% popusta na vseh progah državnih železnic.

r Ruski emigranti so si kupili grad v Ponovičah pri Litiji in so ga preuredili v šolo. Ministrstvo prosvete je dovolilo osnovati v tej koloniji nižjo realno gimnazijo in pa pripravnico, ki nadomestuje ljudsko šolo. Vse je lepo, toda otroci slovenskega proletarca nimajo internatov. Kdo bo pa za te skrbel, kajti čisto gotovo je, da se državna blagajna zanje ne polni, še manj pa izpraznjuje.

r Sicilski vulkan Etna je začel v soboto po vseh pravih blijvati. Cele pokrajine so uničene po lavi in potresu. Mesto Lingua Grossa, v katerega smert se je glavni tok lave pomikal, je danes gotovo že uničeno.

Celje.

c Ker se iz krogov prožnih delavcev že dolgo časa nihče ni oglasil, si boste mislili, da se pri nas cedita kar med in mleko, pa se proklete motite. Samo en migljaj: Tukajšnji progovni paznik Karel Breger, kateri nadzoruje skupino, ki dela na progi Celje—Store, postaja vsak dan bolj predrzen proti svojim delavcem. Ne vemo, če zato, ker mu zdaj ob tem času, ko se krma prodaja, predobro gre, ali zato, ker mu pri kvartah zleti večkrat lepo število dinarčkov spod palca. Ta gospod se večkrat predrzne podrejene mu delavce šikanirati in sploh tiste, kateri so pri Savezu železničara Jugoslavije organizirani. Pravi jim: Zdaj ste pod mojo kuratelo in jaz vam bom že pomagat! Mi tega gospoda paznika pozivljamo, da se naj bolj briga za svojo službo, da se bo bolj izvežbal v njej in ne bo treba kakemu predelavcu delo prevzeti, ker ga gospod Breger ni znal izvršiti.

Toliko za danes, če bo treba, se bomo pa še večkrat oglasili. — Prizadeti.

c **Pravična kazen.** V soboto dne 16. tm. se je moral pred tuk. okr. sodiščem zagovarjati radi goljujije g. Gorenjak, čevljarški mojster in trgovec čevljev v Celju, ker je za izdelavo čevljev, katere prodaja na sejnih, pridajal papirnate notranje podplatke (Brandsohlen). Kakor vedno je bil tudi tokrat zelo spreten, da bi ušel zasluženi kazni. Poslal je pred sodnijo svojo ženo in advokata, da bi ga po kapitalistični morali spravil iz zagate. Sodnik je pa zahteval gospoda Gorenjaka, kateri je jako nerad prišel. Njegov zagovor je bil jako jalov, ker se je skliceval na pomočnika, da je on papir v čevlje vtikal. Splošen smeh v dvorani. (Namreč na tistega pomočnika se je izgovarjal, katerega je g. Gorenjak svoječasno radi odkritega nastopa za delavske pravice na cesto vrgele). Pomočnik Mantel mu je čisto hladno v obraz zabrusil, da ni papirja kupoval za mojstrove čevlje, ker je imel premalo denarja za kruh svojememu žledocu (pomočnik je dobival 100 Din na teden). Gospodu Gorenjaku je sodišče odmerilo 6 tednov zapora. (Prav je tako! Op. poroč.).

Socialisti — esperantisti

Mednarodni jezik se zadnje čase neverjetno hitro širi po vsem svetu. Ustanovljajte esperantske tečaje! Pomnite, prava internacionala bo šele tedaj, ko bodo ljudje brez težav lahko občevali med seboj v internacionalnem jeziku — v esperantu. Pridobivajte prijatelje za to. Pojasnite jim važnost tega jezika.

Morala družbe bodočnosti.

Poedinec je slab in brez moči nasproti slepemu besu prirodnih sil; zato so ljudje ustvarjali uredbe za medsebojno pomoč, obrambo itd. Poedinec sploh ne more obstajati in se razvijati, če ne živi v zajednosti z ljudmi in ni v tesnem stiku z družbo.

Tako je tudi morala proizvod družabne kulture; v družabnih nagonih in nagnjenjih človekovih ni njegova morala. Pod moralo razumevamo vse obzire, ki jih mora imeti človek napram človeku in napram skupnosti. Delavski filozof Dietzgen pravi: »Poedini človek je nepopoln in omejen. Za svoje izpopolnjevanje potrebuje družbe, živeti mora in pustiti tudi drugemu živeti. Obzire, ki izhajajo iz teh vzajemnih potreb, imenujemo z eno besedo moralo».

Morala je v najtesnejši zvezi z vladajočim načinom proizvodnje in z načinom zamene proizvodov. Tako je n. pr. v fevdalni dobi, za časa gospodovanja plemstva, ko je bil dolžan, da tlačani in služi plemiču, bil najkrepstnejši kmet, ki je bil vdan, podložen ali kakor so takrat govorili — veren. Ali kakor hitro je fevdalizem padel in je kapitalizem strl stare oblike podrejenosti in uvedel novo podrejenost, je prenehala vloga vdanosti in vernosti. Kapitalistična morala je na prvem mestu predpisala spoštovanje privatne lastnine: »Ne dotikaj se tujeja!« Poštenje bi moralo biti torej temelj buržoazne morale. No, v kolikor je bila morala izraz vladajočih gospodarskega stanja, bila je to zmirom morala vladajočega razreda, mo-

rala izkoriščevalcev je stala vedno v najstrožjem nasprotju z moralo izkoriščanih. Rekli smo že: grofi, baroni in drugi so smatrali za krepstne one kmete, ki so pokorno in verno tlačanili: kadar so divjali kmečki upori, pa so kmetje smatrali za najkrepstnejše one ljudi, ki so bili najbolj nepokorni in so vladajoči gospodi zadajali najhujše udarce. — A kako stoji z moralo buržoaznega, kapitalističnega razreda? Današnji izkoriščevalci imajo pred očmi samo en cilj: iztiskavanje profita in nakopičevanje bogastva. In po tem cilju streme in drve z grozničavo brezobzirnostjo, prav malo se meneč za to, da izkoriščani, da delavci stavljajo na kocko svojo zdravje in svoje življenje, ne meneč se za to, da izkoriščani životarijo slabše od tovrne živine! Vsekakor, buržoazno je moralen oni delavec, ki mirno in pokorno prenaša neznosni pritisk in nečloveško odiranje.

Jasno in samo po sebi umljivo je, da mora razredno zavedni delavec prezirati moralo, ki temelji na pokorščini in trpljenju. Kot neobhodna posledica kapitalističnega gospodarstva so padla na delavski razred gotovo vsa bremena družabnega življenja. Ali ta bremena niso večna. Z bojem se je moral upreti delavski razred, ker je zanj nastalo vprašanje: biti ali ne biti, propasti v brezdu bedo ali pa se razvijati napram kulturi. Tako je nastala nova morala, ki je je cilj in ideal: odprava zasebnega lastništva in modernega suženjstva in z njim zvezane tlačanosti in trpljenja.

Toda delavci ne tekajo za starimi in novimi moralnimi filozofi, ki zamišljajo razne moralne predpise. Delavci teže za tem, da pred vsem popravijo odnose, da dosežejo boljše življenske pogoje, ki edino omogočujejo višjo stopnjo npravnosti, boljše običaje in moralne nazore. — Kreposti in čednosti se ne morejo razvijati, dokler gonita beda in obup moške v pijančevanje, a ženske v prostitucijo in dokler pomankanje in glad tirata v tatvino in druge zločine. Vrline se ne morejo razvijati v mizernih stanovanjih, kjer žive moški in ženske, staro in mlado, bolno in zdravo, nametano drugo na drugem, kakor ribe v sodu; vrline se ne morajo razvijati pri otroku, ki ga fabrika odtrga od šole in življenja — pri otroku, ki mu je ulica oče in mati, ker oba njegova roditelja tlačanita v tvornici, v kapitalističnem armu.

Razredno zavedno delavstvo je osvoboditelj, ki mu je pripadla zgodovinska naloga, da svetu da najboljšo moralo; to nalogo bo delavstvo izpolnilo s svojo organizacijo. Delavec se mora boriti proti silam, ki izvirajo iz današnje družbe, on se mora boriti proti podaljšanju delovnega časa, proti znižanju mezde, proti brezpravnosti v javnem življenju, proti bremenom, ki mu jih nalagajo kot konsumentu s podraževanjem življenskih potrebščin ali z zvišanjem carin in direktnih davkov. Z eno besedo: Delavec se mora bojevati na gospodarskem in političnem polju. A v svojem boju proti bremenom in okovom, proti izkoriščevalcem in tlačiteljem, za boljše življenje in večje pravice delavci dosežejo in so dosegli uspehe edino z združenimi močmi, združujoči se v organizacijah. Radi svoje organizacije je postajal de-

lavski razred vedno večja sila; da so danes delavci brez organizacije, nihče ne bi niti čul, niti se menil za njihov glas. Organizacija zmanjšuje nemoč poedince, jači duha skupnosti, budi v delavcih zavest, da spoznavajo, da so najvažnejši faktor v družbi, organizacija ustvarja iz njih misleče, ponosne in hrabre ljudi.

Šele, ko so delavci začeli zbirati svoje sile v organizacijah, so pričeli soodločati o svoji usodi, so si izvojevali ugled, pravice in boljše življenje. No, organizacija pa ne more obstojati in uspešno razvijati svoje delovanje, če se slehrni poedinec zavestno ne podreja volji celote. Najlepši znak proletarske borbe morale so tedaj: solidarnost (vzajemnost), podrejevanje lastne volje splošnim interesom, prostovoljna disciplina in zavest o razrednih interesih.

Proletarska morala je postala deloma že javna družabna morala. Zmernost manj je ljudi, ki se postavljajo v obrambo kapitalističnega izkoriščanja. V naše bojne vrste prihajajo najboljše ljudje. In delavec, ki noče stopiti v bojne vrste, ali hoče škoduje delavskemu boju na ta ali na drug način, doprinaša ne samo dokaz, da nima časti in sramu, nego tudi, da se je razprl s človeško družbo; takega izdajalca delavci s pravico ne ljubijo, ampak ga opravičeno prezirajo.

Kakor je gori omenjeno, se bore delavci za novi, veliki družabni ideal. Njihove bojne vrline so vrline, ki temeljijo na razrednih interesih. S svojo borbo nočejo delavci vsiliti nikake nadoblasti, nasprotno, oni hočejo, da odpravijo sploh vsako oblast človeka nad človekom, razreda nad razredom, naroda nad narodom. S svojo borbo hočejo uničiti tisočletno vojno človeka proti človeku, ljudi proti ljudem, hočejo ustvariti vzajemnost, bratstvo, enakopravnost človeškega rodu. Zategadelj je proletarska bojna morala najvzvišenejša morala. Proletarec.

Iz strok. gibanja.

g **Liboje.** Dne 15. tm. se je vendar po dolgem čakanju vršila razprava o reguliranju plač in to najbrže proti volji nekaterih gospodov iz naše doline. Plače so se regulirale v prisostnosti Del. zbornice dr. Likarja in ob sodelovanju strok. komisije ter osrednjega društva kemičnih delavcev (ss. Rejc in Leskošek.) Podjetje sta zastopala g. inž. Skerbic in ravnatelj Stadlbauer. Plače so se povišale od 10—20%, na mezdne prejemke akordne plače pa za 25%.

Poslano.

Kot odgovor na poslano g. Cirila Dolžana v »Novi Dobi« Stev. 68. na svoječasnico notico »Trije kralji elektrike« izjavljam, da se je trojica razbila pred udarcem resnice. Samo g. Ciril Dolžan je ostal še zvest demagogiji. Za njegova obrekovanja in podtikanja, da pijem kot abstinent žganje, izjavljam, da podlo laže in ga pozivam kot zvestega demokrata, da me toži pred meščanskim sodiščem, da bom imel priliko opazovati njegove priče in njega, kako bodo lagali pred gorečo svečo in pred sodnikom. Tako, gospod Ciril Dolžan, dokler tega ne storite, bo javnost mislila, da ste lagal in kradel čast.

Al. Leskošek.

Praviš, da zaslužiš tako malo, da si niti krompirja ne moreš kupiti, da torej nikakor ne moreš plačati »Napreja«. Vemo, de ti je težko, toda — ali misliš, da boš brez »Napreja« lažje zmagal? Ali pa, da bodo »Napreja« plačevali siti?

Izdajatelj: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ).
Odgovorni urednik: Alojz Leskošek.
Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

Če se hočete osvežiti
pridite na skledico kislega mleka v trgovino z delikatesami in mlekom
A. Konec, Celje, Glavni trg 11

Pripravljajte se na vsedelavski zlet v Mariboru!

